

Verksamhetsplan 2016

Bakgrund

Vaxholms Fästnings Museum grundades som KA 1 förbandsmuseum 1947 och har fram till 2010 drivits av Försvarsmakten. Regeringen har beslutat att Försvarsmakten inte ska bedriva museiverksamhet utan har i stället tilldelat SMM och SFHM 30 miljoner kronor årligen till bevarande av det svenska försvarets kulturarv. Kopplat till satsningen finns ett antal utvalda museer däribland Vaxholms Fästnings Museum.

På uppdrag av SMM genomförde Nolmark Development AB (NODE) 2008 en utredning av befintlig organisation, finansiering och verksamhet vid Vaxholms Fästnings Museum, med syfte att ta fram förslag till huvudmannaskap, samverkansformer och möjliga utvecklingsvägar. Utredningsarbetet visade på att ingen enskild aktör var villig att ta över huvudmannaskapet för museet trots att staten bidrar ekonomiskt för att säkerställa driften. Förslaget var då att samla en grupp av intressenter som var villiga att driva verksamheten vidare i bolagsform. Museets vänförening och Strömma Kanalbolag, som sedan tidigare bedriver annan verksamhet vid Kastellet, var till en början de enda aktörerna, men efter utredningsarbetet anslöt även NODE till intressentgruppen.

I januari 2010 bildades bolaget Vaxholms Fästnings Museum AB (VFM AB). Bolagsformen är aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning. Under 2014 har Nolmark Development avhänt sig sitt aktieinnehav och en ny delägare har övertagit dessa aktier, ägarstrukturen är således from 2014-08-22, Strömma Turism & Sjöfart 70 %, Vaxholms Fästnings Musei Vänner 15 % och Anders Wikström 15 %. Vänföreningen håller ordförandeskapet.

Bolagsbildarna har alla olika motiv för sitt engagemang i museet:

- *Vänföreningen* har såväl i sina stadgar som i sin verksamhet att se till att museet utvecklas och kan leva. I detta fall leva vidare. Kan tillföra historiska kunskaper och ett brett kontaktnät.
- *Strömma* genom Vaxholms Kastell: ser museet som en viktig del i Kastellets attraktionskraft, en viktig verksamhet i ambitionen att öppna kastellet mot privatgäster samt inslag som kan förstärka konferensgruppers besök. Kan tillföra synergieffekter på platsen med bokning, dagligledning, marknadsföring och försäljnings och marknadskanaler. Har också erfarenhet av drift av liknade anläggningar på Birka och Nya Älvsborgs fästning.
- *Anders Wikström* ser museets potential och vill gärna vara med och utveckla den. Intresse av att delta i utvecklandet av innovativa former för att organisera och finansiera museiverksamhet, med hög museal och kulturell kvalitet. Kan bidra med bred kunskap och mångårig erfarenhet av hur man organiserar, leder och bedriver verksamhet inom kulturarvsområdet. Har ett nationellt och internationellt kontaktnät av museer, myndigheter, universitet och ministerier/departement.

Men målet är det samma:

- att säkerställa museets fortlevnad,
- att bibehålla och vidareutveckla den museala/kulturella kvalitén vid VFM,
- att genom museet utveckla Vaxholms fästning som besöksmål med såväl privatpersoner som grupper och företag som målgrupp,
- att behålla kompetens för utveckling av museet.

Verksamhetsområde: Publik

Långsiktigt mål: 20 000 besök på museet, varav minst 5000 barn.

Visnings- och programverksamhet

Museet var öppet under sportlovet i vecka 9 och vi lanserade då 2015 års familjeaktivitet som kallades "Spökjakt på museet". I årets aktivitet gällde det för både små och stora deltagare att genom en animerad film och tio kluriga frågor lista ut var ett litet spökes föräldrar hade sin boning. Aktiviteten blev som vanligt mycket uppskattad och lockade många barnfamiljer. År 2016 planeras en ny lärande aktivitet som går under arbetsnamnet "Melker Mullvads spionskola". Dessutom planeras en temadag om spioneri i samarbete med föreningen "Sveriges öga och öra".

Trots att färjeleden mellan Vaxholm och Kastellet inte öppnades under våren som planerat, så höll museet öppet under helgerna i maj och därefter varje dag från den 7 juni till den 18 juni. Efter midsommar var museet öppet dagligen 23 juni – 31 augusti och slutligen i helgen 6-7 september. För sjätte året i följd uppvisade vi ökade besöksiffror! Under 2016 kommer museet att hålla öppet på samma sätt men vi kommer att öppna dagligen från den 4 juni, ha förlängt öppethållande till klockan 19 under juli månad samt öppet under helgerna i september månad. (Under veckan som färjeleden Vaxön-Vaxholm invigs håller vi extra öppet. Datum är ännu inte fastställt).

Viking Line paketet uppskattas av både resenärer och av bussbolagen och fortsätter under 2016.

"Barnens dag" den 7 juni var som vanligt ett evenemang som drog till sig många besökare och den 28 juni var det sekelskiftesdag då den tidigare nämnda utställningen om Kronoarbetareskarlarna invigdes. Under dagen uppträdde bland annat Svenska Messing capellet, Sekelskiftesdansarna från Nacka och Eskilstuna friskyttar. I år bidrog 17 företagssponsorer med pengar så att evenemanget kunde genomföras! Vår strävan är att genomföra både "Barnens dag" och "Sekelskiftesdagen" även år 2016 då evenemangen är mycket uppskattade.

I juli genomfördes två arrangemang på Rindö, dels på Rindö redutt i samarbete med konstnärsföreningen Kaponjären och dels på Oscar-Fredriksborgs fort i samarbete med dem som rustat upp anläggningens kraftstation. Båda evenemangen återkommer år 2016.

Den 13 september genomfördes en ny satsning som vi kallade "Överlevnadsdagen". Föreläsare från Röda korset, Civilförsvaret, Missing People Sweden, Amfibieregementet och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap delgav sina kunskaper inom temat överlevnad i stad, skog och mark. Detta dels som föreläsare men även som utställare på den minimässa som arrangerades i museet.

I mässan deltog också Täby sändaramatörer, Brandförsvaret, Rädda barnen och Överlevnadsbutiken. Dagen och mässan blev en stor succé och kommer att genomföras även under 2016.

Planerade aktiviteter gällande visnings- och programverksamhet 2016:

- Museet håller öppet för gruppbesök året runt.
- En ny lärande familjeaktivitet "Melker Mullvads spionskola" byggs upp med animerad film och tio frågestationer med utplacering i museet. Premiär under Sportlovet i vecka 9.
- Museet hålls öppet under helgerna i maj 7-8, 14-15, 21-22, 28-29 maj kl. 12.00–16.00. I övrigt kommer museet att hålla öppet för allmänheten: 4 juni- 30 juni kl. 12.00–16.00. (Stängt midsommarafton och midsommardagen). 1-31 juli öppet kl. 11.00–19.00. 1-31 augusti kl. 11-17. Helgerna 3-4, 10-11, 17-18, 24-25 september kl. 12.00–16.00. (*OBS! Den nya färjeleden mellan Vaxholm och Kastellet kan komma att påverka öppettiderna, bland annat planeras att hålla museet extraöppet under färjans invigningsvecka och med kvällsöppet under invigningsdagen*).
- Visningar för allmänheten hålls varje dag vid två (tre) tillfällen under museets ordinarie öppettider i maj till augusti kl. 12.30, 14.30. (I juli dessutom kl. 16.30).
- Säsongspersonal/guider intervjuas, anställs och utbildas inför sommaren 2016.
- Guider "kontrakteras" för att ingå i museets guidepool 2016.
- I samarbete med Viking Line utbjuds ett utflyktspaket som bl.a. inkluderar ett besök på fästningsmuseet.
- I samarbete med Strömma säljs konferensbesök med samling och "mingel" i museet.
- Förberedande arbete gällande ny aktivitet för barn 7-12 år. Tidsresa i utställningen "Livet på Kastellet".

Särskilda program

- 29 februari. Lansering av "Melker Mullvads spionskola" En interaktiv aktivitet för hela familjen.
- 29 februari–4 mars (v.9), Sportlovsöppet.
- 29 april, Invigning av färjeleden Vaxholm-Kastellet, särskilt program. Museet håller öppet.

- 29 april, Invigning av utställningen "Handeln i skärgården".
- 29 maj, Temadag om "spioneri". Evenemang i samarbete med föreningen Sveriges öga & öra samt Täby sändaramatörer.
- 5 juni, "Barnens dag".
- 19 juni, Sekelskiftesdagen på Kastellet. I samarbete med Statens fastighetsverk, VFMV, Hembygdsföreningen, Svenska 1800-tals sällskapet och Artilleriavdelningen Göteborg.
- 3 juli, kl.13.00: Konst & Historia på Rindö redutt. Kort historisk vandring. Kaffeservering med hembakat bröd och "Öppna ateljéer". (Samarrangemang med konstnärsföreningen Kaponjären).
- 17 juli, kl. 13.00: Visning av Oscar-Fredriksborgs fort.
- 11 september, kl. 12.00–16.00: "Överlevnadsdagen". Samverkan med Röda korset, civilförsvarsförbundet, Amfibieregementet m.fl. Tips om vad som gäller vid kris, katastrof mm.
- Oktober, Kulturnatten i samarbete med Vaxholms stad.
- 27-28 oktober, Nattvandringar på Kastellet. "Handlingen förlagd till år 1925"
- 31 oktober - 4 november, Höstlovsöppet.

Utställningsverksamhet

Under 2015 invigdes två nya utställningsdelar ingående i den större utställningen "Livet på Kastellet" som berättar om fästningen runt år 1890. Den ena utställningen "Barnen på Kastellet" invigdes av kommunstyrelsens ordförande i Vaxholms stad, Lars Lindgren den 12 juni och berättar om barnen och deras situation. Den andra utställningen invigdes den 28 juni av forskaren Masai Björkvall och berättar om "Kronoarbetskarlarnas hårda arbete". Utställningarna stöddes ekonomiskt av Länsstyrelsen, Jacob Wallenbergs stiftelse och av Riksantikvarieämbetet. Statens fastighetsverk bidrog genom att anlägga ett golv i ett av utställningsrummen. Under 2016 byggs "Livet på Kastellet" ut med en utställning om handelns betydelse i skärgården. Ett arbete påbörjas under 2016 för att integrera en minutställning i den befintliga basutställningen.

I Kassellets kruttorn visades under sommaren en utställning gjord av barn från Vaxholms skolor under namnet "Före och efter". Utställningen gjordes inom ramen för projektet "Skapande skola med bidrag från Statens kulturråd".

Planerade aktiviteter gällande utställningsverksamheten 2016:

- Forskning i arkiv, mm inför uppbyggnaden av utställningen om "Handeln i skärgården".
- Byggnation av utställningen "Handeln i skärgården"

- 29 april? Invigning av utställningen "Handeln i skärgården". (Invigning/förhandsvisning troligen i samband med linfärjans invigning).
- Ett arbete påbörjas för att utveckla ett pedagogiskt program för utst. "Livet på Kastellet".
- En arbetsgrupp fortsätter på uppdrag av VFM AB en undersökning gällande möjligheterna att uppföra en utställning om minsystem.

Försäljningsverksamhet

I butiken har vi sålt ut mycket av det vi har haft på lager så under vintern och våren 2015/16 köps en del varor in till försäljning under sommarsäsongen 2016. Annika Larsson som varit anställd med nystartsbidrag har under säsongen 2015 skött butiken/receptionen på ett föredömligt sätt. Besökarna har mötts på ett trevligt sätt, varor har exponerats bättre och butiken/ receptionen har med små medel sett fräschare ut.

Planerade aktiviteter gällande försäljningsverksamheten under 2016:

- Inköp av historisk litteratur och föremål med kopplingar till fästningen och det försvarshistoriska arvet samt inköp av lättsålda souvenirer såsom klättrande katter, patronnyckelringar m.m.
- Förhoppningsvis kan enhetliga kläder för guide- och receptionspersonal införskaffas.
- Följer utvecklingen gällande webbutiker för att eventuellt vid beslut bygga upp en försöksförsäljning av museets varor året runt/dygnet runt. Kompetensen äger vi redan.

Informations- och marknadsföring

Foldern "Vaxholmslinjen" som museet tagit fram i samarbete med Vaxholms stad och fastighetsverket trycktes under året i en tredje omgång även på engelska och tyska. Kontakter har tagits av museet för att få med Fortverket i detta projekt under år 2016.

Sveriges Militärhistoriska arv fortsätter att marknadsföra museet nationellt och internationellt och i samarbete med SMHA deltog museet i Senormässan i Älvsjö under hösten. SMHA framställde också en folder åt museet under det gångna året. Erfarenheterna från mässan var mycket positiva och kontakter knöts med både besökare och utställare. Våra aktiviteter Barnens dag, Sekelskiftesdagen, Överlevnadsdagen och de dramatiserade nattvandringarna får ses som fina instrument för vår marknadsföring med mycket positiv press som följd. Vi räknar med att upprepa dessa evenemang under 2016. Vänföreningens affischgrupp som sätter upp museets affischer på Vaxholms kulturtavlor utgör en oerhört viktig resurs och vi är väldigt glada för att detta stöd fortsätter. Museet deltar i ARBETSAMS och Svenskt kulturarvs väl spridda kataloger och en mängd olika "gratis forum" gällande evenemang. Vi har sänt information till en stor del av Sveriges bussbolag under det gångna året. Under 2016 vill vi förutom de tidigare kanalerna på ett bättre sätt öka vår information i olika "appar".

Bland annat genom Stockholms museiinformatorer och Svenskt Kulturarv. Vi kommer också bättre utnyttja möjligheterna att få stöd i vår marknadsföring av SMHA under 2016. Paket för ostprovning med besök på museet och Oscar-Fredriksborgs fort utvecklas i samarbete med Ostmakeriet på Rindö. Museet nådde under år 2015 över 1000 gillare på Facebook!

Planerade aktiviteter gällande information- och marknadsföring 2016:

- Fortsatt samordning med Strömma gällande annonser/marknadsföring.
- Vaxholms Fästnings Museums hemsida, internetmarknadsföring, sökmotoroptimering.
- Vaxholms Fästnings Museums Nyhetsbrev och sociala medier.(Bl.a. Facebook).
- Strömmas hemsida.
- Kastelets hemsida.
- Marknadsföring genom SMHA. (Foldrar, hemsida, annonser, Info på mässor mm.)
- Marknadsföring genom Svenskt Kulturarv. Utflyktsresan, hemsida, appen mm.)
- Marknadsföring genom Stockholm Visitors Board.
- Marknadsföring genom Destination Stockholm. (My Stockholm pass).
- Marknadsföring genom Stockholms museiinformatorer. (Deltar i möten, museinyckeln, folder.)
- Marknadsföring genom ARBETSAM (Museiguiden, kurser mm).
- Marknadsföring genom Vaxholms stad. (Turistbyrån, Fritidsguiden, Viktigt i Vaxholm, Basetool.)
- Marknadsföring genom destination Vaxholm. (Hemsida mm)
- Annonser i museinyckeln i DN, Metro och SvD.
- Annons i Expo Medias "Stockholmskarta". Barn i stan kalendariet i juni, juli, aug.
- Deltagande i evenemangskalendrar i tidningar och över Internet.
- Affischering i Vaxholm. (Uppsättning genom affischeringsgruppen.)
- Pressmöten i samband med evenemang, historiska frågor och utställningar.
- *Deltagande i Senormässan 2016. I samarbete med SMHA samt ev. Strömma Turism & Sjöfart.*

Verksamhetsområde: Samlingar

Mål: Att lösa den långsiktiga hanteringen av de föremål som är knutna till Vaxholms fästning

Genom ett politiskt beslut upphörde Kunskapslyftet under 2015. Inregistreringen av våra föremål har därför tillfälligt upphört då våra egna personella resurser inte räcker till för att utföra detta arbete. Förhoppningsvis kan vi i framtiden finna en lösning med Arbetsförmedlingen och eventuellt SMM där vi kan få en lämplig person placerad hos oss med ekonomiskt stöd.

Museet har vapenlicenser på samtliga vapen som kräver sådana. Vår förhoppning är att en Kulspruta Hotchkiss m/1900 kan göras permanent obrukbart och åter ställas ut i museet.

Ett depositionsavtal mellan SMM och VFM AB har tecknats och förnyats.

Planerade aktiviteter gällande museets samlingar 2016:

- Registrering i föremålsprogrammet Primus fortsätter i någon omfattning.
- Uppmärkning av föremål i begränsad omfattning.
- Registrerade föremål tillgängliggörs för allmänheten genom Digitalt museum.
- Halva förrådet ODLINGEN används av VFM AB. SFHM faktureras för resterande del. SFHM betalar dessutom för 75 % av den förbrukade elströmmen.
- Renoveringen av 16-huggaren görs klart under våren. SFV bygger ett tak över båten.
- Pjäser i behov av underhåll. Kompetens att klara detta finns men finansieringen osäker.
- Stöd för två pjäser på Borggården monteras för skydd för tredje man mm.
- Underlagen för två pansarkupoler för ksp 1900 görs klara.
- Inredningsarbetet fortsätter i museets förråd/verkstad i Kastellet's torn.
- Eventuell komplettering av minsystem till förrådsställning.

Verksamhetsområde: Kunskapsuppbyggnad

Mål: Bygga upp, och sprida kunskap om Vaxholms fästning

Museets bibliotek och arkiv innehåller idag böcker och arkivalier med anknytning till Vaxholms fästning. Dessa ägs av staten men förvaltas enligt avtal som en deposition från SMM till VFM AB (svb). Samlingarna är genom museets verksamhet tillgängliga för forskare och allmänhet.

Den sakkunskap som museichefen, museets guider och museets unika nätverk innehar är eftersökt på olika sätt av fastighetsverket, kommunen, allmänhet och medier. Under 2015 har museichefens sakkunskap efterfrågats bland annat av tidningen Skärgården samt av Vaxholms stad, bland annat inom ramen för dess Namnberedning och av sällskapet Vaxholmspojarna för vilka museichefen höll ett föredrag om kommunikationerna i Vaxholmssunden genom tiderna.

Museets årsbok gavs som vanligt ut gemensamt med vänföreningen och likaledes kommer att ske under år 2016.

Planerade aktiviteter gällande kunskapsuppbyggnad 2016:

- Museet utger i samarbete med VFMV årsbok nummer 55, 2016.
- Nytryck av en guidehandledning på engelska och tyska.
- Produktion av en guidehandledning på franska. (ev. ryska om medel finns. Översättning och tryck).
- Utlån av böcker sker i begränsad skala till forskare och allmänhet.
- Tillgänglighetsprojekt tillsammans med SFV. Eventuellt uppmärkning av trappavsatser mm.
- VFM besvarar historiska frågor från allmänhet, skolor och myndigheter.
- Museichef ingår i AG kring "Att stärka Vaxholms identitet som befästningsort och skärgårdsstad". Samarbetsprojekt med Vaxholms stad och SFV.(Ev. Fortverket).
- Museichef ingår i Vaxholms stads namnberedningsgrupp.
- Museichef ingår i Vaxholms stads kulturråd.

Verksamhetsområde: Organisation, administration och samverkan

Mål: Väl fungerande organisation och strategiska samverkanspartner

I juni 2010 tog VFM AB över driften av Vaxholms Fästnings Museum från Försvarmakten. VFM AB är inget museum i traditionell mening utan ett museidriftsbolag, ägt av två kommersiella företag tillsammans med museets vänförening. Staten ger ekonomiskt bidrag till verksamheten, äger och förvaltar Kastellet där museet är inrymt och ansvarar för samlingarna som visas, men det är det privata bolaget som ansvarar för museiverksamheten. Formen har idag ingen motsvarighet i Sverige. Målsättningen för 2016 är att fortsätta att vidareutveckla organisationen och arbeta med de praktiska frågor som rör ansvar, förvaltning och tillgång till samlingar och arkiv. Vi kompetensutvecklar oss och deltar i konferenser och nätverkssamarbeten. Vi vill också fördjupa befintliga samarbeten med exempelvis SMM, SMHA, SFV och Vaxholms stad men också söka nya samverkanspartners för spännande och kreativa projekt.

Planerade aktiviteter gällande museets administration, organisation och samverkanspartner 2016:

- Samordning sker med Strömma gällande vaktmästeri, städning, bokning, ekonomi, personaladministration och verksamhetsledning.
- Guidestyrning sker under hela året.
- Tidredovisning, redovisning, planering mm
- Vi tar emot en PRAO-elev under två veckor under våren. (Samverkar med Strömma och SFV).
- Fortlöpande kompetensutveckling och deltagande av museets personal genom konferenser kurser och nätverks samarbeten.
- Utbyten av spotlights och kontroll av ljussättning. (I liten skala större alt. Större om resurser finns).
- Sponsors samarbeten med företagare för att delfinansiera bl.a. Sekelskiftesdagen.
- Projekt kommer under året ske i samverkan med Vaxholms stad, SFV, SMM, SFHM, SMHA, Försvarmakten/Amf 1 och ideella föreningar bl.a. Vaxholms hembygdsförening, Röda korset, Civilförsvarsförbundet, Sveriges sändaramatörer, Täby sändaramatörer, Svenska 1800-tals föreningen, Artilleriavdelningen Göteborg, föreningen Sveriges Öga och öra mm.